

Jaarverslag 2015 van LTO Salland

Dit jaarverslag geeft een globale weergave van onze activiteiten in 2015

Salland Deal

Salland Deal, de samenwerking van de gebiedspartijen LTO Salland, St. IJssellandschap, WGS, de 3 gemeenten Deventer, Olst-Wijhe en Raalte, ANV Salland, Kostbaar Salland en de Pachtvereniging, heeft de eerste zaken opgepakt.

Samen met WGS is LTO Salland gestart met de projecten Witteveensleiding en Soestwetering/Breebroeksleide waar het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer en Zoetwatervoorziening Oost Nederland worden toegepast. IJssellandschap onderzoekt samen met LTO Salland de mogelijkheid de gronden van Deventer, het gebied Deventer NO (Linderveld), weer een duurzame agrarische invulling te geven. De 3 gemeenten, WGS en LTO Salland geven aan Gebiedscoördinatie een financiële input te willen geven om de komende jaren door te kunnen en met Provincie Overijssel zijn gesprekken opgestart om Duurzame Kavelruil 2020 in Salland op te starten.

Witteveensleiding

In het project Witteveensleiding werken LTO Salland, WGS en de ingelanden samen om op bedrijfsniveau de waterhuishouding te verbeteren door toepassing van het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW) en Zoetwatervoorziening Oost Nederland (ZON).

In het voorjaar zijn de startbijeenkomsten geweest, gevolgd door kleine bijeenkomsten met thema's als verbeteren bodemstructuur, erfafspoeling, een proef met beluchten van de bodem en met de kennis in het gebied beoordelen of de capaciteit van de diverse delen van de Witteveensleiding voldoende of juist te groot is. Hiertoe zijn ook proefdammetjes geplaatst. Voor het ZON-deel is door de Provincie subsidie beschikbaar gesteld. Voor het DAW-deel worden gelden uit POP3 aangevraagd. Omdat de Witteveensleiding begint in het gebied Holten is ook LTO West Twente betrokken.

Soestwetering/Breebroeksleide

Ook in het bovenstroomse deel van de Soestwetering/Breebroeksleide werken LTO Salland en WGS met de ingelanden samen in de toepassing van DAW en ZON.

In het najaar zijn de startbijeenkomsten geweest om te informeren, maar ook de kennis uit het gebied te verzamelen. De route voor het vervolg zal globaal gelijk zijn aan die van de Witteveensleiding. Maar ook voor dit project is de uitvoering afhankelijk van het afkomen van POP3 subsidies. In maart 2016 komen er vervolgbijeenkomst en ook bij dit project is LTO West Twente betrokken.

Deventer NO

Stichting IJssellandschap en LTO Salland willen Deventer NO weer een agrarische invulling geven.

Deventer wil de gronden Deventer NO afstoten. Aanvankelijk was de bedoeling om hier een bedrijventerrein te realiseren. In gesprekken met Deventer is gebleken dat als wij met een goed plan komen wat draagvlak heeft in de omgeving wij gereede kans hebben de gronden aan het gebied 'terug te geven'. De insteek is agrarisch met een bij het gebied behorend karakter, aangevuld met mogelijk een extensief recreatief medegebruik. Met input van het gebied zelf wordt gewerkt aan een planopzet.

Gebiedscoördinatie

Na het aflopen van het Provinciale Meerjaren Programma was er geen geld meer voor Gebiedscoördinatie en kwam het op een ongewenst laag pitje te staan.

Binnen Salland Deal hebben de gemeenten, WGS en LTO Salland zich bereid verklaart gebiedscoördinatie een nieuwe impuls te geven met als startkapitaal de subsidie van €20.000 van de Provincie. Dit wordt in 2016 geëffectueerd waardoor de gebiedscoördinatoren weer intensiever in het gebied 'aanwezig' kunnen zijn.

Fosfaatbrief

Op 2 juli komt staatssecretaris Dijkema met de zogenaamde fosfaatbrief waarin ze aangeeft dat ze maatregelen voorbereidt die ervoor moeten zorgen dat de veehouderij weer onder het fosfaatplafond moet komen. De datum van 2 juli 2015 zal uiteindelijk bepalend blijken.

De discussie over het overschrijden van het fosfaatplafond liep al. LTO Salland heeft daarom op 15 juni een ledenbijeenkomst gehouden en over de problematiek gediscussieerd. Hierbij Jeanet Brandsma (vakgroep melkveehouderij), Bart Jansen (vakgroep pluimveehouderij), Edwin Snoek (vakgroep varkenshouderij) en Wiebren van Stralen (beleidsmedewerker LTO NL) aanwezig. ±100 leden waren aanwezig en spraken zich in meerderheid uit voor een regeling

met fosfaatrechten als anders niet mogelijk is. Na het uitkomen van de 2 juli brief heeft LTO Noord ledenbijeenkomsten gehouden om tekst en uitleg te geven over de stand van zaken op dat moment. Verder bleef de sector in het ongewis over hoe het kabinet het fosfaatprobleem wil oplossen na herhaaldelijk aandringen van LTO.

Bewust verlichten energiebesparing

Op verzoek van de Regio Zwolle met ondersteuning van de Provincie en de gemeenten Raalte, Hellendoorn en Olst-Wijhe, is LTO Salland in voorjaar 2015 gestart met het project Bewust Verlichten en Energie besparen.

Na 2 startbijeenkomsten in april zijn bij een 15-tal deelnemers energie- en/of lichtscans uitgevoerd. Vervolgens zijn bij 3 demobedrijven de lichtuitstraling en het energieverbruik teruggebracht. Hiermee laten we als sector zien dat we prima zelf met vragen vanuit de maatschappij kunnen omgaan en regelgeving kunnen voorkomen. Zo is vanuit een serrestal de lichtuitstoot met 98% teruggebracht en is op een ander bedrijf een energiebesparing van 73% bereikt. Ook niet deelnemers hebben meegekeken en de bevindingen toegepast. Ook de installateurs hebben meegedaan in dit project. De uitwisseling van kennis en expertise tussen de ondernemer en de installateur is in dit project van cruciaal belang gebleken. Op 30 november is een tussenrapportage aan de deelnemers en subsidieverstrekkers gepresenteerd. In maart 2016 wordt het project afgesloten. Over een vervolg wordt nagedacht.

Jongerenexcursie

LTO Salland organiseert jaarlijks een jongerenevenement om de betrokkenheid van jongeren en bedrijfsopvolgers bij de belangenbehartiging te versterken.

In maart zijn we met een hele groep jongeren naar Den Haag geweest en daar gesprekken gevoerd met lobbyiste Marieke Hoste, Jaco Geurts (2^e kamerlid CDA) en Helma Ladders (2^e kamerlid VVD). De lobby stond centraal, maar ook andere beleidszaken gingen over tafel. Jaco Geurts: "In Den Haag moet je tot 76 kunnen tellen, wil je wat kunnen bereiken!" Zowel op de heen- als terugreis is er op geanimeerde wijze gediscussieerd over het 'politieke krachtenveld'.

Agrarische vrouwenbijeenkomsten

In april is bij de Knapenvelder een vrouwenbijeenkomst georganiseerd met als thema: communicatie op een familie/gezinsbedrijf, onder leiding van Annemarie van Oldeniel.

Een 20-tal vrouwen hebben deelgenomen en met elkaar gesproken over problemen die kunnen ontstaan op een familiebedrijf in de communicatie tussen samenwerkende ouders en (schoon)zoon en/of (schoon)dochter.

In november is een bijeenkomst geweest op het biologisch melkgeitenbedrijf van de familie Reimert te Mariënheem. De familie Reimert heeft hier tekst en uitleg gegeven over het werken met melkgeiten op een biologisch bedrijf.

Agrarisch Seminar 'Blijft de wereldmarkt onze toekomst?'

Op 12 januari vond ons agrarisch Seminar plaats, wat we jaarlijks organiseren samen met Rabobank Salland.

Sprekers Cees 't Hart (CEO FrieslandCampina) en Frans van Dongen (Lobbyist voor de Centrale Organisatie voor de Vleessector in Brussel) gaven hun visie op het thema: 'Blijft de wereldmarkt onze toekomst?'. Een boeiende avond met een opkomst van ruim 370 belangstellenden. Cabaretier Thijs Kemperink voorzag de avond van een humoristische tint.

Contacten gemeente Deventer

LTO Salland onderhoudt jaarlijks de contacten met de politieke gremia en heeft 2-jaarlijks een z.g. wethoudersoverleg, een overleg met de betrokken portefeuillehouder.

LTO Salland heeft met vele anderen in maart ingesproken tijdens de infoavond over plan Safaripark in het Linderveld. Het plan sneuvelt al binnen 2 weken. IJssellandschap en LTO Salland onderzoeken vervolgens de mogelijkheden het gebied te behouden voor de landbouw.

Er is ingesproken aan de Raadstafel over voorstel van Groen Links om tijdelijke natuur toe te staan op gronden die voorlopig nog niet uitgegeven worden op bedrijventerreinen en nog in gebruik zijn bij de landbouw. Plan gaat van tafel

In april en november is het halfjaarlijkse overleg met wethouder Rorink geweest. Onderwerpen waren o.a. het groot onderhoud aan de Wilhelminabrug en Linderveld. Samen met Cumela input geleverd aan Rijkswaterstaat omtrent het landbouwverkeer over de Wilhelminabrug i.v.m. groot onderhoud in 2016.

In september heeft LTO Salland deelgenomen aan een inspiratie dag van de stichting IJsselhoeven over vrijkomende agrarische bebouwing.

Contacten gemeente Olst-Wijhe

LTO Salland onderhoudt jaarlijks de contacten met de politieke gremia en heeft 2-jaarlijks een z.g. wethoudersoverleg, een overleg met de betrokken portefeuillehouder.

Begin 2015 hebben we raadsleden en wethouders uitgenodigd voor een stage bij leden van LTO Salland. Hiervan is door bijna alle partijen gebruik van gemaakt. Deze stage werd als zeer nuttig ervaren zowel door de boer als door het raadslid. Veel onbekendheid van 2 kanten, dus wederzijds winst.

Afgelopen jaar hebben we actief mee gedacht over de VAB (vrij komende agrarische bebouwing) binnen Olst Wijhe en in regio verband.

Er zijn enkele wethouders overleggen geweest met LTO Salland. Over een breed aantal zaken over het buitengebied van snoeihout tot nieuwe structuurvisie en b.v. hoe we als landbouw kunnen bijdragen aan het halen van de duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeente Olst-Wijhe. Ook zijn we betrokken bij het Platform Duurzaam Olst-Wijhe. Er worden regelmatig gemeenteraadsvergaderingen bijgewoond zo nodig ingesproken en actief contact gehouden met wethouders, raadsleden en ambtenaren (b.v. uitnodigen nieuwe gemeentesecretaris voor kennismaking landbouw en LTO Salland.)

Contacten gemeente Raalte

LTO Salland onderhoudt jaarlijks de contacten met de politieke gremia en heeft 2-jaarlijks een z.g. wethoudersoverleg, een overleg met de betrokken portefeuillehouder.

In het 2-jaarlijks overleg met de gemeente Raalte is o.a. gesproken over de proef met bermslootmaaisel, het project Bewust verlichten, Boetelerveld en de doorstroming van landbouwverkeer over kruispunt Bos na reconstructie. De proef met bermslootmaaisel is uitgezet over de gehele gemeente met inzet van een 5-tal loonwerkers. Na afloop van deze proefperiode wordt geëvalueerd. Samen met Cumela hebben wij een inventarisatie uitgevoerd van de aantallen landbouwvoertuigen die dagelijks kruispunt Bos passeren. Dit is van belang voor de manier waarop de reconstructie zal worden uitgevoerd. Op dit kruispunt zal het landbouwverkeer ook in de toekomst moeten kunnen passeren.

Contacten gemeente Hellendoorn

LTO Salland onderhoudt jaarlijks de contacten met de politieke gremia en heeft 2-jaarlijks een z.g. wethoudersoverleg, een overleg met de betrokken portefeuillehouder.

In Hellendoorn hebben we samen met LTO West Twente een gesprek gehad met een aantal raadsleden van Hellendoorn. Ook het regulier overleg met de wethouder doen we samen met West Twente. In deze overleggen is o.a. gesproken over het voornemen van Vitens om de waterwinning uit te breiden met daarin een optie voor de Sallandse Heuvelrug, het project Bewust verlichten en de uitvoeringsmaatregelen rondom Boetelerveld. Ook het toenemende probleem van Vrijkomende Agrarische Bedrijfsgebouwen is besproken.

Natura 2000 Boetelerveld

Ook in 2015 zijn we in het gebied rond het Boetelerveld samen met de betrokken leden, bezig geweest om de nadelige effecten voor de landbouw te beperken.

We hebben een zienswijze ingediend op de gebiedsanalyse. Daarnaast heeft ook het beheerplan ter inzage gelegen, ook daarop hebben wij een zienswijze opgesteld. Een belangrijk onderdeel daarin is het bestaand gebruik. Dit bestaande gebruik mag in de toekomst niet worden gehinderd en moet dus goed vastgelegd worden. De PAS is 1 juli 2015 in werking getreden. De rapportage van ons praktijknetwerk evenwichtsbemesting is besproken met de projectgroep Boetelerveld. De belangrijkste vraag is wat de invloed van de landbouw qua bemesting is op het Boetelerveld. Wij gaan door met zorgvuldig bemesten en goed meten en vastleggen wat we doen. Doel is met verantwoorde bemesting maximaal ruwvoer te produceren en daarin het juiste evenwicht te bereiken. Hiervoor zijn er diverse ledenbijeenkomsten georganiseerd, is er een demonstratie graslandbeluchting en doorzaaien gedaan. Een bodemdeskundige heeft in een veldexcursie adviezen gegeven over verbeteren van bodemvruchtbaarheid en het produceren van ruwvoer bij krapper wordende bemesting. Langzaam maar zeker komen we verder met de uitwerking van PAS-maatregelen en de vertaling hiervan voor het Boetelerveld. Het kost veel tijd om een goede methode te vinden de schade door vernatting als gevolg van het uitvoeren van maatregelen in de bufferzone in beeld te brengen. Hiermee zijn we momenteel nog volop bezig. De kavelruil verloopt voorspoedig en 1 locatie is aangekocht.

Pluimveehouderijavond

Op 26 november hebben we een bijeenkomst georganiseerd voor pluimveehouders uit de provincie Overijssel. Op deze avond hebben we samen met Erik Huberts en Bart Jansen gediscussieerd aan de hand van stellingen over pluimveehouderij-onderwerpen.

Het was een open avond voor en door de leden met een goede opkomst van in totaal 35 pluimveehouders uit Overijssel, georganiseerd door LTO Salland. Eric Huberts en Bart Jansen waren als panelleden aanwezig. Hierbij passeerden allerlei onderwerpen de revue die leven onder de pluimveehouders. Het ging hierbij o.a. over de toenemende kosten bij (her)analyse van salmonella door GD, diergezondheidsplan, controles IKB-KAT en NVWA. Maar ook over het belang van invullen van de hygiëne-scan (hier wordt veel waarde aan gehecht door de overheid en geeft jezelf een goed beeld m.b.t. verbeterpunten op je bedrijf), het geslaagde concept 'de Kip van morgen' Ook was er discussie over de voors en tegens van behoud van pluimveerechten. Een keuze hierin is bedrijfsspecifiek en wordt vaak geleid door bedrijfseconomische redenen. Wel of geen pluimveerechten zal politiek gezien pas in 2017 weer echt actueel worden en behoeft dan verdere uitwerking. Ook benadrukten Eric Huberts en Bart Jansen, dat zij graag gevoed worden door praktijkvoorbeelden, dus schroom niet om ook hen een mail te sturen over bedrijfsspecifieke zaken.

Veessen-Wapenveld rondt kavelruil af

Verkavelen voor Groei

Op dinsdag 22 december 2015 was de officiële aktepassering van Verkavelen voor Groei in Veessen-Wapenveld. Zo'n 220 hectare verwisselden van eigenaar, waarvan ruim 90 hectare van Rijkswaterstaat. Bij de kavelruil waren 58 deelnemers betrokken, waarvan 50 boeren. Het ruilgebied besloeg zo'n 2.000 hectare. Dit gebied grenst aan het werkgebied van LTO Salland en diverse leden hebben gronden binnen deze kavelruil. Namens LTO Salland heeft **Annet Schrijver de belangen van onze leden behartigd.**

Met de aktepassering is de kavelruil afgerond. De Stichting Effectieve Verkaveling in Gelderland (STEVI) maakt gebruik van de methode Verkavelen voor Groei als aanpak voor verkavelen. Op vrijwillige basis stellen de belanghebbende eigenaren en gebruikers in het gebied samen een verbeteringsplan voor de verkaveling op. 58 partijen hebben samen snel en efficiënt de landbouwkundige structuur in het buitengebied van Veessen-Wapenveld verbeterd en bijdragen geleverd aan de (afroning van de) grondverwerving voor de aanleg van de hoogwatergeul, een fietspad en nieuwe natuur in de Hoenwaard en tevens aan de verkoop van gronden van BBL en de provincie Gelderland. Het waterschap verkreeg op veel plaatsen gronden die nodig zijn voor de uitvoering van werken. Het proces nam slechts negen maanden in beslag, van informatiebijeenkomst tot aktepassering.

Betere landbouwstructuur

Verkavelen voor Groei leidt tot economische versterking van de bedrijven en het gebied door verbetering van de landbouwstructuur. Een efficiënte agrarische bedrijfsvoering met aaneengesloten kavels levert voor de ondernemers aanzienlijke milieu-, tijd- en kostenbesparingen op. Door de kavelruil konden bedrijven uit het gebied groeien. De provincie Gelderland en de gemeente Heerde maakten het project Verkavelen voor Groei in Veessen-Wapenveld mogelijk. Ook Rijkswaterstaat, het Waterschap Vallei en Veluwe en het Kadaster waren betrokken bij het project.

PR (intern en extern)

De leden van LTO Salland worden op diverse manieren op de hoogte gehouden van de activiteiten van de afdeling. Dit is onder meer via diverse ledenbijeenkomsten, maar ook via nieuwsbrieven, de website, twitter-account en de facebookpagina van de afdeling.

De niet leden van LTO Salland worden onder andere op de hoogte gehouden door diverse persberichten, de jaarlijkse "Burger bezoekt Boer" fietstocht, de facebookpagina en twitter-account en de aanwezigheid van LTO Salland op diverse open dagen. Doelstelling bij deze laatste activiteiten is om het imago van de agrarische sector te versterken door goede voorlichting.

PR Intern

In 2015 zijn 7 uitgebreide nieuwsbrieven verstuurd aan de leden (zowel via de post als digitaal), daarnaast zijn 9 digitale nieuwsflitsen verstuurd (korte berichten). Door diverse bestuursleden die actief zijn op social media zijn berichten geplaatst op twitter en op facebook over activiteiten van LTO Salland en is de LTO Salland facebookpagina/ twitter account regelmatig voorzien van berichten. Ook de website wordt wekelijks onderhouden met berichten van actualiteiten m.b.t. LTO Salland.

PR Extern

Pers: In 2015 zijn diverse persberichten verstuurd die goed zijn overgenomen door de diverse media (regionale kranten, dorpsbladen en digitale nieuwssites). Breed geplaatste berichten in 2015 betreffen o.a. fietstocht "Burger bezoekt Boer", Stoppelhaene, Innovatie arena: bodem en innovatie, lichtmeten en bewust verlichten, ZON/ DAW Witteveensleiding, glasvezel, stage gemeenteraadsleden, Seminar.

Fietstocht: De jaarlijkse "Burger bezoekt Boer" fietstocht vond dit jaar plaats in omgeving Marienheem op 19 april. Mede door het stralende weer, was de opkomst zeer goed. De 4 gastbedrijven lieten diverse aspecten van de landbouw zien met een melkveebedrijf, loonwerkbedrijf, melkgeitenbedrijf en pluimveebedrijf.

Stoppelhaene: Ook in 2015 stond LTO Salland weer met een stand op de Stoppelhaene op de boerendag 28 augustus. Dit jaar hebben we aan de hand van foto's, filmmateriaal en diverse voersoorten laten zien dat de veehouderij veel voedselresten uit de humane voedingsindustrie, weer nuttig gebruikt. Daarnaast was het weer een goed contactmoment met vele leden.

Bestuur

Ook in 2015 zijn er weer diverse ontwikkelingen geweest binnen het bestuur van LTO Salland.

Het bestuur heeft tijdens de jaarvergadering in 2015 afscheid genomen van Bertwin Elshof, Jan Hein Nikkels en John Reimert. John Hutten, Lisette Wanink-Oosterkamp, Liset Grootentraast, Marcel Strijtveen en Coen Bosch zijn in dezelfde vergadering benoemd tot bestuurslid. Lisette Oosterkamp is medio 2014 al begonnen als aspirant bestuurslid en vanuit het gebied Haarle is John Hutten het Sallandse bestuur komen versterken.